

1956: hősi halálunk...

A magyar nemzet nehezen tűrte a sajnos kétségkívül általa (is) kezdett 1941. június végi, 1945-ben katasztrofális vereséggel végződött szovjetelleni háború büntető következményeit. Közismertek az államvédelmi jellegűnek nevezett karhatalmi alakulatok kínzásai, a zsúfolt börtönök állapota, a lakosság könyörtelen kizsákmányolása. A közfelfogással ellentétben a magyar nép nem fogadta ellenszenvel a szocializmus tanait, inkább annak gyakorlati alkalmazásának módjai keserítették el. A magyar társadalom önértetét leginkább nemzeti függetlenségünk elnyomása bántotta. (Nemzeti ünnepeink betiltása, orosz szabású egyenruhák és vezényleti szokások, a hazánkba küldött helytartók nemzeti önértetünket sértő és becsmérő megnyilatkozásai, a kitelepítésnek nevezett deportálások, a minden szabályt felrúgó önkényes bírósági eljárások.)

A közvéleményt különösen fájdalmasan érintette az 1947 februárjában kihirdetett párizsi békeszerződés egy kiegészítő rendelkezése, mely szerint bár a megszálló hadseregnek ki kellett volna vonulnia, annak ürügyén, hogy a szovjetország hadsereg a velünk szomszédos Ausztria felénk eső területét megszállva tartja, jogot kapott csapatainak Magyarországon maradására. Amikor viszont Ausztriából 1955-ben valamennyi győztes hatalom kivonta megszálló katonáit, így az orosz is: a magyar nemzet döbbenten értesült arról, hogy a szovjetország katonák a párizsi béke határozmányainak semmibe vételével továbbra is hazánkban maradnak. Ezt jogilag a varsói szerződéssel támasztották alá, amelyet Ausztria területének elhagyása után a kelet-európai szocialista államok kötöttek egymással. Magyar részről a szerződést, melyet előzőleg az országgyűlés sem tárgyalhatott meg, Hegedüs András miniszterelnök írta alá.

Ez egyet jelentett az ország függetlenségének végérvényes, talán örökké tartó elvesztésével.

A függetlenségre vágyó nemzet bár elvileg elfogadta a szocializmus tanait és államberendezkedését, a további folyamatos megszállást már nem tudta elviselni.

A lengyelországi politikai nyugtalanságok hatására a budapesti magyar ifjúság 1956. október 23-án rokonszenvtüntetesként felvonult egy 1848/49-ben hazánkban a magyar függetlenség ügyéért harcolt lengyel hadvezér, Bem József budai szobrához.

Felkavaró élmény az akkor készült filmfelvételeket nézve a felvonuló ifjúság mosolya, tiszta tekintete, őszinte jóhiszeműsége. Ilyenek voltunk mi akkor...

Ugyanekkor érkezett haza Belgrádból a magyar kormány küldöttsége, melynek feladata a jugoszláv-magyar feszültségek enyhítése volt. A küldöttséget vezető Gerő Ernő pártvezér azonnal fenyegető hangú, szidalmazó rádióbeszédet tartott, melynek hatására az egybegyűlt tömeg haragja ellene és a kommunista (MDP) párt akkori vezetői ellen fordult. Az esti órákban már romokban hevert a városliget szélén felállított Sztálin-szobor, melyben Rákosi Mátyás politikusai magyar szabadsághősök és államférfiak (köztük Görgey Artúr és Tisza István) szobrainak bronzanyagát használták fel.

A felzaklatott tömeg egy része az országgyűlés házához, másik része pedig a Magyar Rádió épületéhez vonult. A politikai rendőrség tüzet nyitott, halottak hevertek az utcák kövén. A tüntetők védekezni kényszerültek: a néphadsereg raktáraiból fegyvert szereztek és visszalöttek. A Bem-szobor mögötti katonai laktanya ablakából (is) adogatták a magyar katonák a fegyvereket, hogy aztán maguk is a tüntetőkhöz csatlakozzanak.

Kitört a forradalom, pontosabban: a nemzeti felkelés.

A további események közismertek: Nagy Imre kormánya, kilépésünk meghirdetése a varsói szerződésből, a politikai elnyomás hivatalosan bejelentett megszüntetése, a politikai rendőrség feloszlata ...

A szovjetország hadsereg 1956. november negyedikén hajnalban általános támadást indított az ország és fővárosa, Budapest ellen. Országszerte elkeseredett harc kezdődött. A túlerő ezt természetesen vérbe fojtotta. Az összefogdosott szabadságharcosokat bebörtönözték, sokukat

kivégezték. A néphadsereg hazájukért küzdő katonáit is, köztük Maléter Pál tábornokot. Nagy Imre miniszterelnököt híveinek egy részével a budapesti jugoszláv követség cinkos közreműködésével (ide menekültek a parlament épületéből) Romániába szállították, majd egy budapesti titkos bírósági eljárás határozata alapján 1958. június 16-án a magyar fővárosban kivégezték.

Mivel a világ közvéleményében a felkelés eseményei Budapest fővárosához kötődnek, hiszen itt működtek magyar és külföldi riporterek és filmhíradó-készítők, hangsúlyoznunk kell: a nemzeti felkelés az egész országban zajlott, szinte kivétel nélkül minden városban és faluban. Ez meg is lepte a szovjetorosz katonai parancsnokságot: harckocsijaik százait semmisítették meg a magyar szabadságharcosok. Ugyanekkor az is megtörtént, hogy számos orosz katona (még fegyveres beavatkozásuk előtt!) magyar nemzeti zászlót lengetve fogta pártunkat.

Nemzeti létünknek ez a dicső pillanata – talán az utolsó a történelmünkben? – egyszerűs mind a nemzet hősi halálát jelentette. A szó szoros értelmében. A nemzet szót még kimondani is tilossá vált, említése sokak számára mindmáig a jobboldali nacionalizmussal vagy fasizmussal egyenlő.

A véres megtorlást a szovjetorosz hatalom és itthoni helytartói gondosan szervezett, fokozatos jólétre törekvő, békülékenységet mutató, a nemzeti önérzetet óvatosan támogató (hazafias népfront) politikával cserélték fel. Még a kiméletlenül erőszakos kolhoz-szervezést is sikerült látszateredmé-

nyeket felmutató önkéntes mozgalomnak álcázniok.

Ma, fél évszázad után úgy tűnik: sikerült nemzeti önérzetünket elfojtani. A magyar állam nem képviseli a nemzet érdekeit, sem itthon, sem külföldön. Ennek döbbenetes bizonyítéka a 2004. december ötödiki „népszavazás”, melynek során a magyarnak nevezett köztársaság lakosságának többsége úgy döntött: nem vállalja a közös nemzet tagjául az 1920-ban elszakított, hatféle államba kényszerített magyarságot. Ennél mélyebbre nem süllyedhettünk. 1541-ben megszűnt a független magyar állam, a nemzeti önérzet és hordozója, a nyelvünk azonban megmaradt. Most már ezt se vállaljuk. Mindez kétségkívül 1956-os nemzeti felkelésünk könyörtelen vérbefojtásának következménye. A nemzet a „rendszerváltásnak” elnevezett időszak elején sem vállalta önmagát, s azóta, 1990 óta tanácstalanul toporogva, jövőkép nélkül szavazgat pártokra és kormányokra, melyek azonban még a „kádári” korszak viszonylagos jólétét sem képesek biztosítani. Polgáribb, nemzetibb irányultságú pártnak legutóbb (2006) sem sikerült hatalomra vergődnie.

Mindebből következőleg forradalmunk félévszázados jubileumának megünneplésére is csak immel-ámmal készülünk, amit részben magyaráz, hogy 1956 eseményeinek személyes átélői már nincsenek az élők sorában, vagy egyre fogynak. 1848-ra, arra a „nagy szép időre” (Petőfi) egy évszázadon át emlékezett a nemzet. Mert akkor még létezett.

A kékszakállú herceg vára